

Підтримка розв'язання слабкоструктурованих задач в органах державної влади

Вступ. Ефективне державне управління передбачає розробку ефективної в економічному та соціально-політичному сенсі державної стратегії у основних напрямках, а також вироблення та реалізацію повсякденної публічної політики. За своєю структурою державна та особливо законотворча діяльність містить у собі чотири основні процеси: 1) регулювання колективних ресурсів суспільства, 2) цілеспрямоване керівництво людськими і матеріальними ресурсами, 3) підтримку визначеного інституціонального порядку спілкування між членами суспільства, 4) подальше удосконалювання процесів керування, самої системи керування, поліпшення планування діяльності.

Постановка задачі. Нормативно-правові документи можна розглядати як керуючі дії для органів державної влади і суспільства. Владні структури виділяються з інших керованих систем тим, що їх функціонування постійно потребує розв'язання складних неструктурованих і слабкоструктурованих задач. Неструктуровані або якісно виражені задачі містять лише опис найважливіших ресурсів, ознак і характеристик, кількісні залежності між якими невідомі. Слабкоструктуровані задачі містять як якісні, так і кількісні елементи. У таких проблемах домінують маловідомі, невизначені сторони, залежності, ознаки та характеристики, що не піддаються кількісному аналізу.

Актуальність та новизна. Побудова спеціалізованих дослідницьких служб у органах державної влади забезпечить можливості використання сучасних досягнень в галузі пошуку та обробки інформації, використання сучасних методів прийняття рішень, відкритості та прозорості законодавчої гілки влади для громадян, громадських організацій та бізнесу.

Дослідження стану релевантних світових розробок щодо підтримки аналітичної діяльності в органах влади показує певну активність у розробці засобів підтримки прийняття рішень у виконавчих гілках влади, та практичну відсутність впроваджень стосовно автоматизованої аналітичної підтримки діяльності парламентів (окремих парламентаріїв та законодавчих органів в цілому). При цьому, здебільшого засоби підтримки передбачають впровадження електронного документообігу, інформаційне забезпечення діяльності органів влади, а також представлення результатів їх діяльності для населення і виборців через портали та інші джерела. Однак, аналітична підтримка «вхідних» та «внутрішніх» процесів органів влади забезпечується у незначній мірі та виконується фрагментарно.

Шлях вирішення задач. Пропонується створення та функціонування дослідницьких служб органів державної влади запроваджувати на таких засадах: застосування сучасних методів системного аналізу, статистичної та інтелектуальної обробки даних, прогнозування та прийняття рішень щодо сфери компетенції органу влади; надання електронних аналітичних послуг на основі єдиної інфраструктури інформаційної взаємодії підрозділів та різних органів і гілок влади; створення надійно захищеної від несанкціонованого втручання системи електронного документообігу аналітичних матеріалів; впровадження інформаційної системи контролю результативності діяльності підрозділів органу влади.

Структура дослідницької служби має ґрунтуватись на принципах, що забезпечать максимальне повторне використання підсистем та компонентів автоматизованої системи для мінімізації вартості систем; модульну структуру технічного та програмного забезпечення на макрорівні і на рівні окремих елементів; використання загальноприйнятих вивірених міжнародних стандартів організації інформаційного обміну між підсистемами та компонентами; структурованість серверного програмного забезпечення; розподілену асинхронну обробку да-

Дослідження виконано в рамках теми № 2261-11 "Розробка програмно-технічних засад, концепції та методології інформаційно-аналітичної системи «Електронний парламент»".

них; надійність, що базується на збереженні даних впродовж часу достатнього для поновлення на всіх вузлах, через які вони передаються.

Зокрема, створення дослідницької служби у законодавчому органі дозволить ефективно розв'язувати актуальні слабко структуровані задачі та нагальні завдання діяльності органів влади.

I Автоматизація щоденної «рутинної» діяльності. Складається з:

- порівняння та співставлення різних проектів щодо однієї проблеми;
- пошук та визначення частин чинних нормативно-правових актів, що відносяться до нового проекту;
- аналіз наявності протиріч чинних нормативно-правових актів та проекту;
- аналіз врахування зауважень та пропозицій щодо проекту, формування протоколу розбіжностей;
- прогнозування та передбачення наслідків положень проекту;
- внесення пропозицій стосовно удосконалення законопроектів.

II Розв'язання аналітичних задач. Складається з:

- підвищення об'єктивності ситуаційного аналізу за допомогою його ґрунтування на точних розрахунках і математичному моделюванні;
- дослідження і визначення пріоритетних напрямів удосконалення законодавства;
- швидке і повне визначення існуючих і можливих колізій як у межах одного документа, так і по всьому законодавству;
- визначення всіх нормативно-правових актів, пов'язаних з певним проектом, формування пропозицій стосовно внесення змін для узгодження актів між собою;
- аналіз відповідності законодавства нормам та директивам Європейського Союзу; визначення і формулювання пропозицій.

III Забезпечення можливості постановки і розв'язання складних перспективних задач. Складається з:

- оцінювання і прогнозування конкретних ефектів від прийняття чи неприйняття певних актів;
- розробка сценаріїв розвитку окремих галузей та держави в цілому із врахуванням прийняття можливих законопроектів;
- підтримка задач розподілу ресурсів за допомогою сучасних об'єктивних аналітичних процедур;
- визначення «не працюючих» НПА, генерування пропозицій щодо необхідних оперативних змін;
- аналіз світових досягнень у розвитку новітніх освітніх та наукових технологій і вироблення законопроектів для їх оперативного впровадження в Україні.

Висновки. Функціональна структура дослідницької служби передбачає взаємодію основних своїх елементів: відділів адміністрування, аналітики, прогнозування, відділів звітів і картограм. Відділ аналітики має надавати користувачеві можливість вибрати з сховища даних потрібні факти і виміри для подальшого аналізу, а також зберігати вибрані факти і виміри у вигляді аналітичного звіту з унікальним в межах модуля ім'ям. Відділ прогнозування забезпечує створення моделей процесів і ситуацій та побудову високоточних оцінок прогнозів. Відділ звітів має бути призначений для генерації звітів і надання сформованих звітів кінцевим користувачам системи. Відділ картограм – забезпечує зручні і гнучкі аналітичні інструменти для представлення різних показників (даних) в прив'язці до географічних об'єктів з широкими можливостями налаштування представлення.

При цьому мова йде не тільки про підвищення рівня інформатизації наявної системи державного управління, а й про використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій для переходу на вищий рівень аналізу ситуацій та прийняття рішень, до держави, орієнтованої на задоволення потреб людини та громадянина.

Відомості про авторів

Бідюк Петро Іванович. доктор технічних наук, професор Інституту прикладного системного аналізу Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

E-mail: pbidyuke@gmail.com

Коршевнюк Лев Олександрович. кандидат технічних наук, докторант Інституту прикладного системного аналізу Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», доцент НТУУ «КПІ»

E-mail: lev@cabinet.kiev.ua

Терентьєв Олександр Миколайович. кандидат технічних наук, науковий співробітник Інституту прикладного системного аналізу Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» E-mail: o.terentiev@gmail.com